

25^{lat} Mazowsze

Kontrola palenisk – aspekty prawne

aspekty prawne

r. pr. Miłosz Jakubowski

Frank Bold

 **INSTYTUT TECHNOLOGII
PALIW I ENERGII**

Plan prezentacji

- Wprowadzenie do tematu prawnej ochrony powietrza, omówienie projektowanych zmian dyrektywy o czystym powietrzu.
- Uchwała antysmogowa i program ochrony powietrza obowiązujące w województwie mazowieckim.
- Kontrola palenisk indywidualnych i egzekwowanie przestrzegania przepisów o ochronie powietrza.
- Omówienie czynów zabronionych związanych z ochroną powietrza i prowadzeniem kontroli.
- Dodatkowe instrumenty służące poprawie jakości powietrza – decyzje naprawcze, plany miejscowe.

Źródła przepisów o ochronie powietrza

Prawo UE

- **Dyrektywa 2008/50/WE (CAFE)**: poziomy dopuszczalne, POPy, monitorowanie jakości powietrza.
- Dyrektywa 2004/107/WE : b(a)p.
- Dyrektywa 2009/125/12 (ekoprojekt) + rozporządzenia: 2015/1189 (kotły na paliwo stałe), 2015/1185 (miejscowe ogrzewacze pomieszczeń na paliwo stałe).

Prawo krajowe

- **Prawo Ochrony Środowiska** oraz rozporządzenia.
- Ustawa o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.
- Ustawa o odpadach + ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Prawo miejscowe

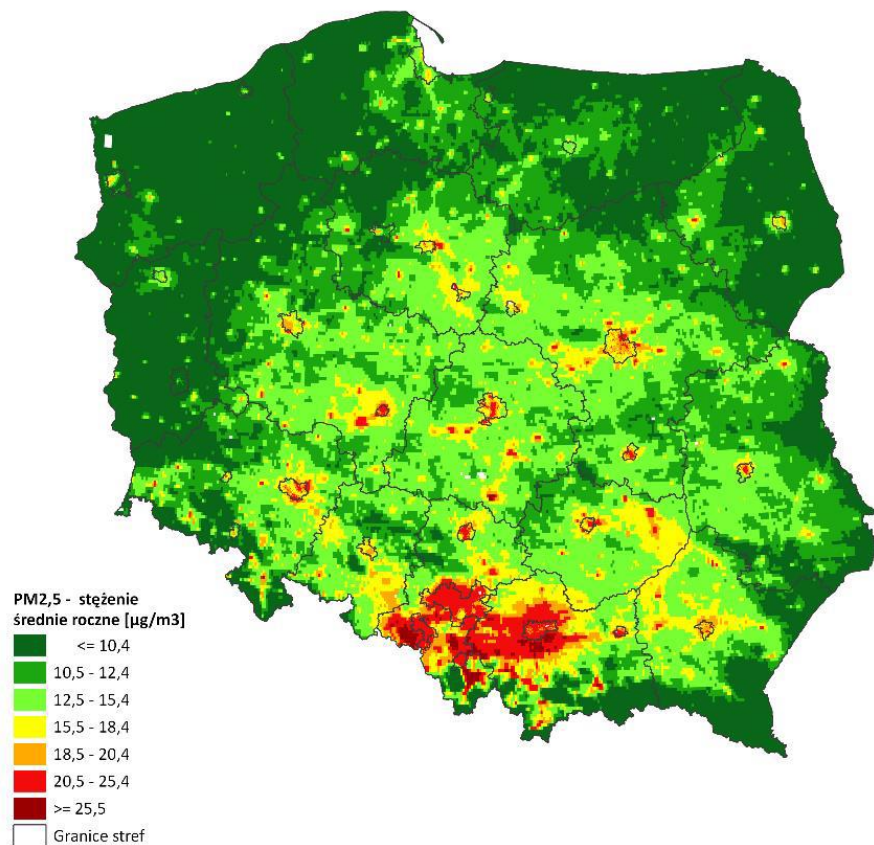
- Wojewódzkie **programy ochrony powietrza** wraz z planami działań krótkoterminowych.
- Wojewódzkie **uchwały antysmogowe** tj. uchwały podejmowane na podstawie art. 96 POŚ.
- Plany miejscowe (?).

Nowelizacja dyrektywy 2008/50/WE

- https://environment.ec.europa.eu/publications/revision-eu-ambient-air-quality-legislation_en
- Połączenie dyrektywy CAFE z dyrektywą 2004/107/WE (poziom docelowy benzo(a)pirenu zostanie poziomem dopuszczalnym).
- **Znaczące zaostrzenie poziomów dopuszczalnych**
– ma obowiązywać od **1 stycznia 2030 r.**
- Aktualny stan – dyrektywa po *trilogu* przyjęta przez Parlament Europejski.
- Docelowo – osiągnięcie globalnych wytycznych jakości powietrza WHO (<https://www.who.int/poland/pl/publications/i/item/9789240034433>)

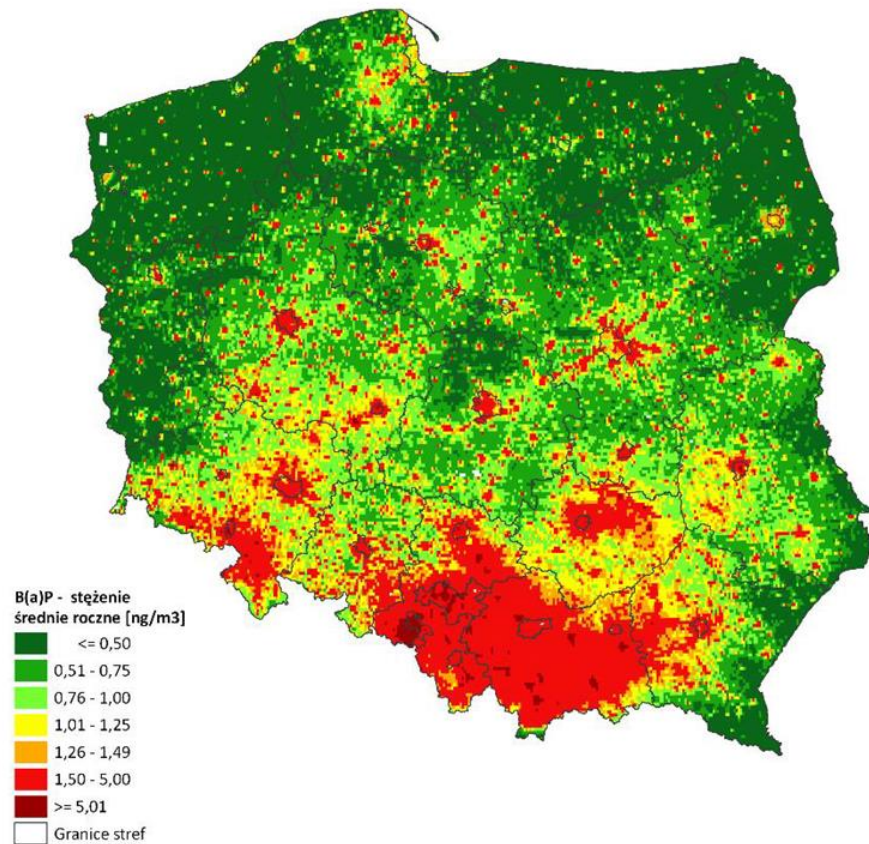
Substancja	Okres uśredniania	Stan aktualny	Projekt dyrektywy od 2030 r.	Wytyczne WHO
PM2,5	24h	brak	25 µg/m ³ (18 przekroczeń w roku)	15 µg/m ³ (3-4 przekroczenia w roku)
	1 rok	20 µg/m ³	10 µg/m ³	5 µg/m ³
PM10	24h	50 µg/m ³ (35 przekroczeń w roku)	45 µg/m ³ (18 przekroczeń w roku)	45 µg/m ³ (3-4 przekroczenia w roku)
	1 rok	40 µg/m ³	20 µg/m ³	15 µg/m ³
benzo(a)piren	1 rok	1 ng/ m ³ (poziom docelowy)	1 ng/ m ³ (poziom dopuszczalny)	brak
NO ₂	1h	200 µg/m ³ (18 przekroczeń w roku)	200 µg/m ³ (1 przekroczenie w roku)	200 µg/m ³ (1 przekroczenie w roku)
	24h	brak	50 µg/m ³ (18 przekroczeń w roku)	25 µg/m ³ (3-4 przekroczenia w roku)
	1 rok	40 µg/m ³	20 µg/m ³	10 µg/m ³

Stężenie PM2,5 w Polsce

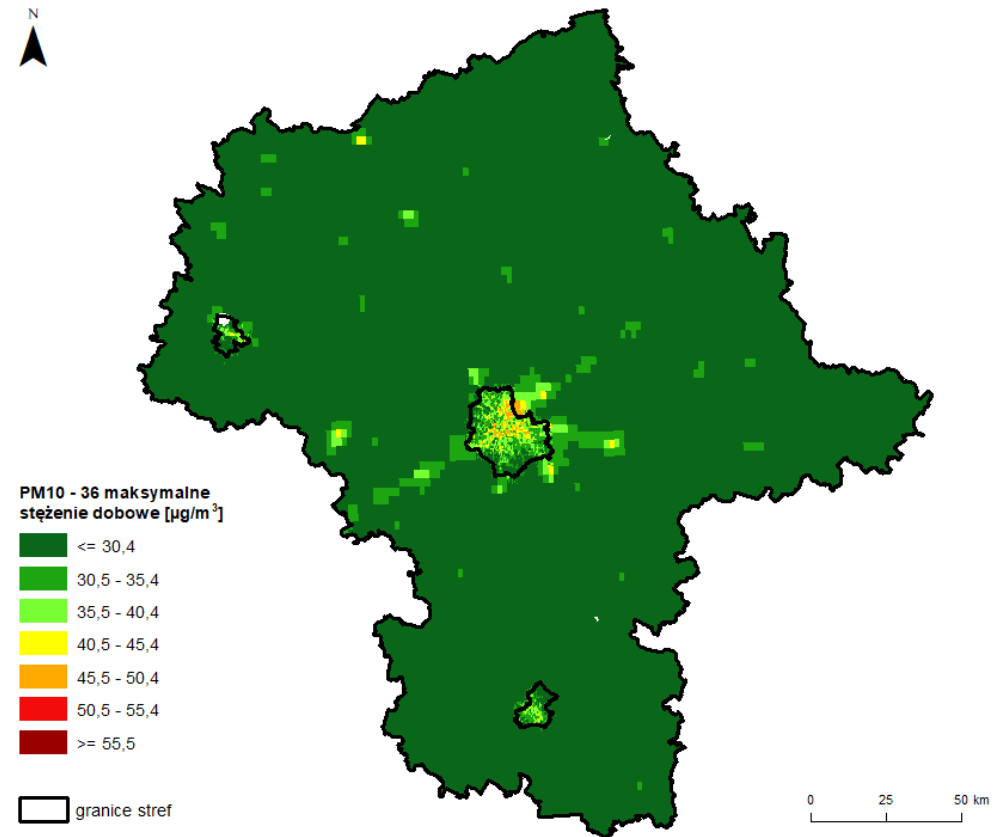
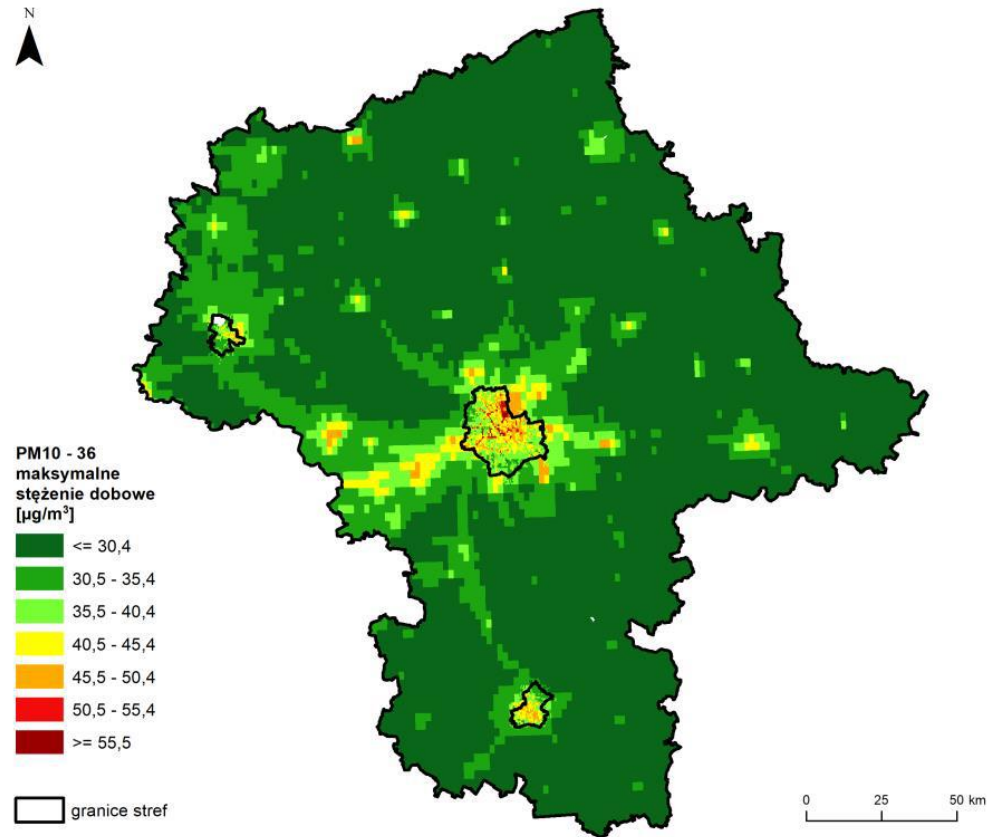
Poza kolorem ciemno zielonym
– przekroczenia poziomu $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Stężenie b(a)p w Polsce

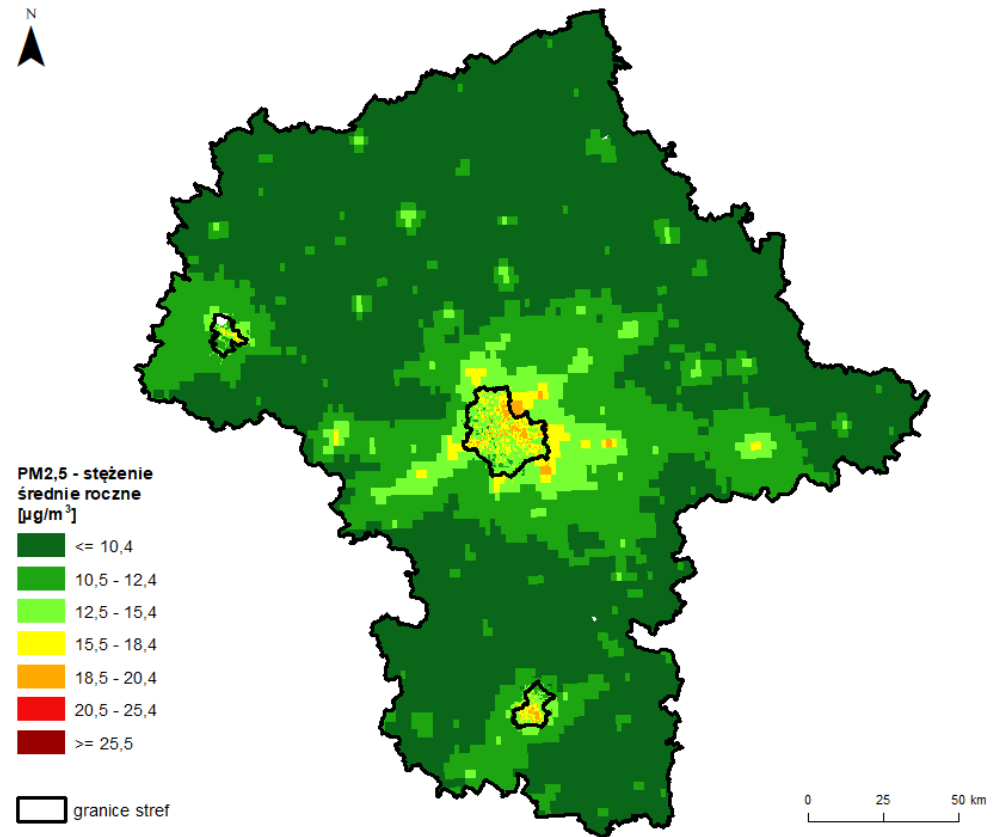
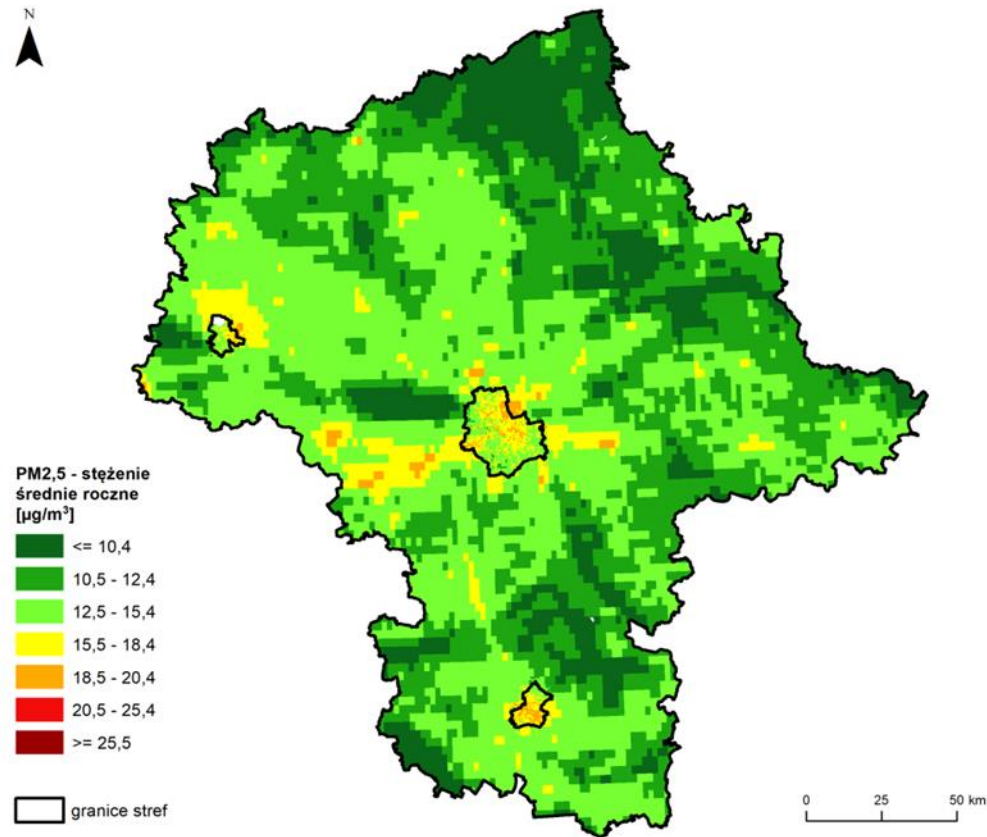

25^{lat} Mazowsze

PM10 (2022>2023)

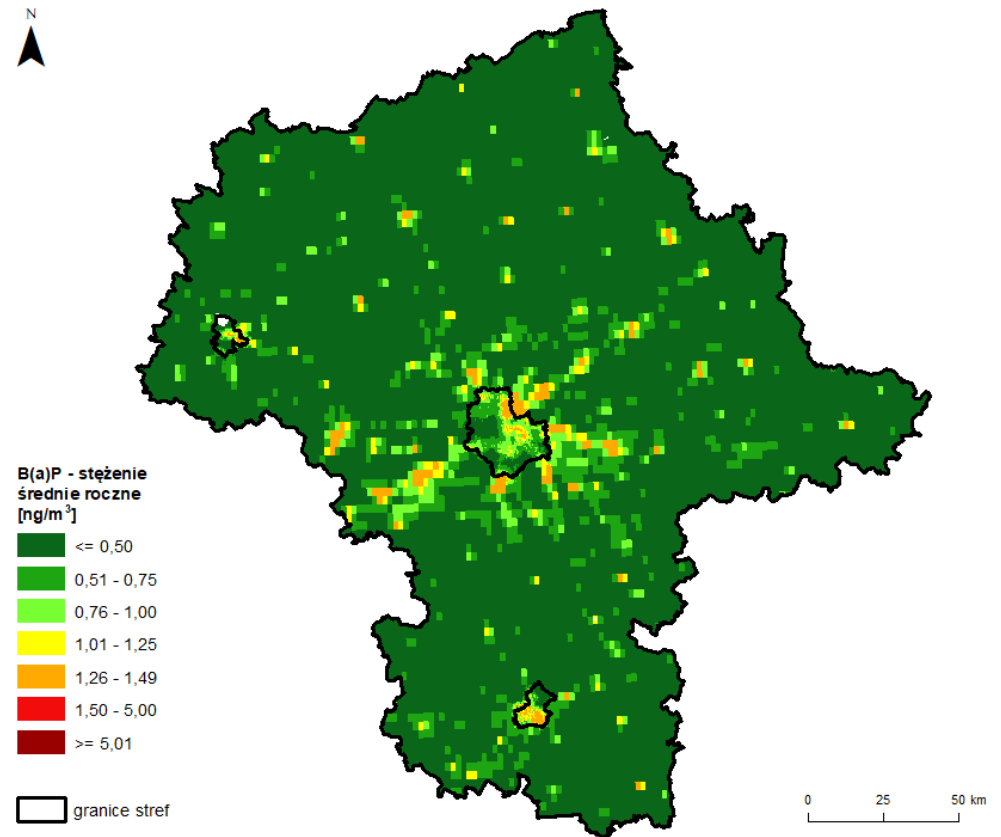
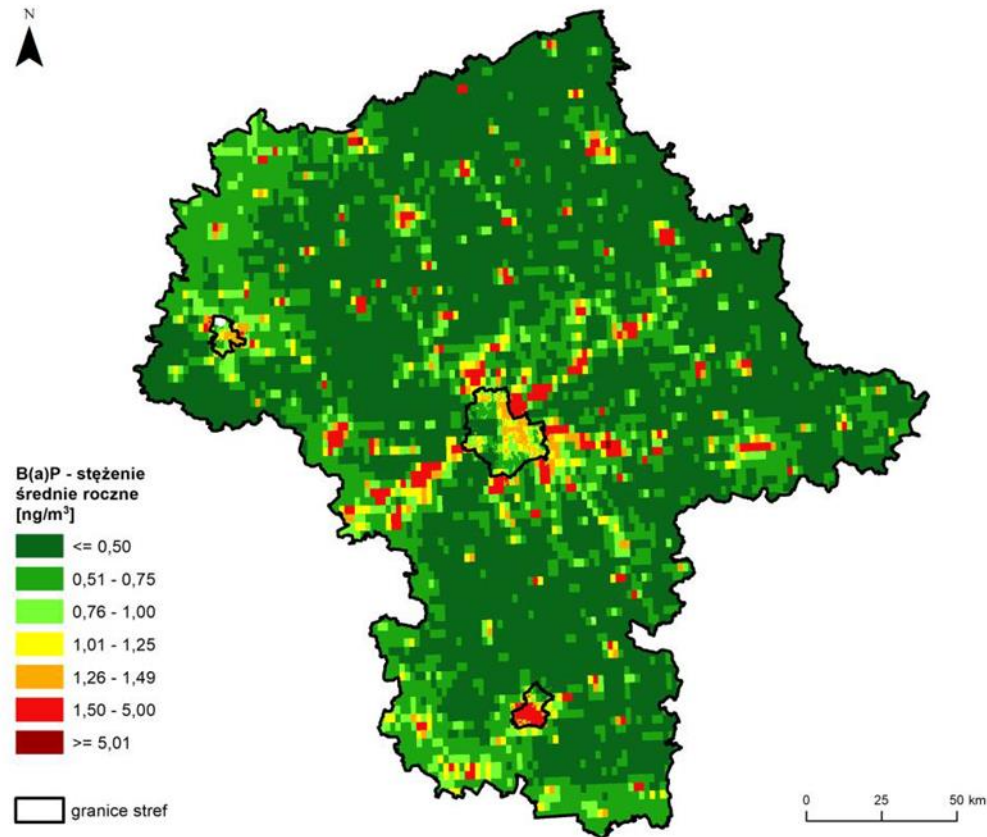

PM2,5 (2022>2023)

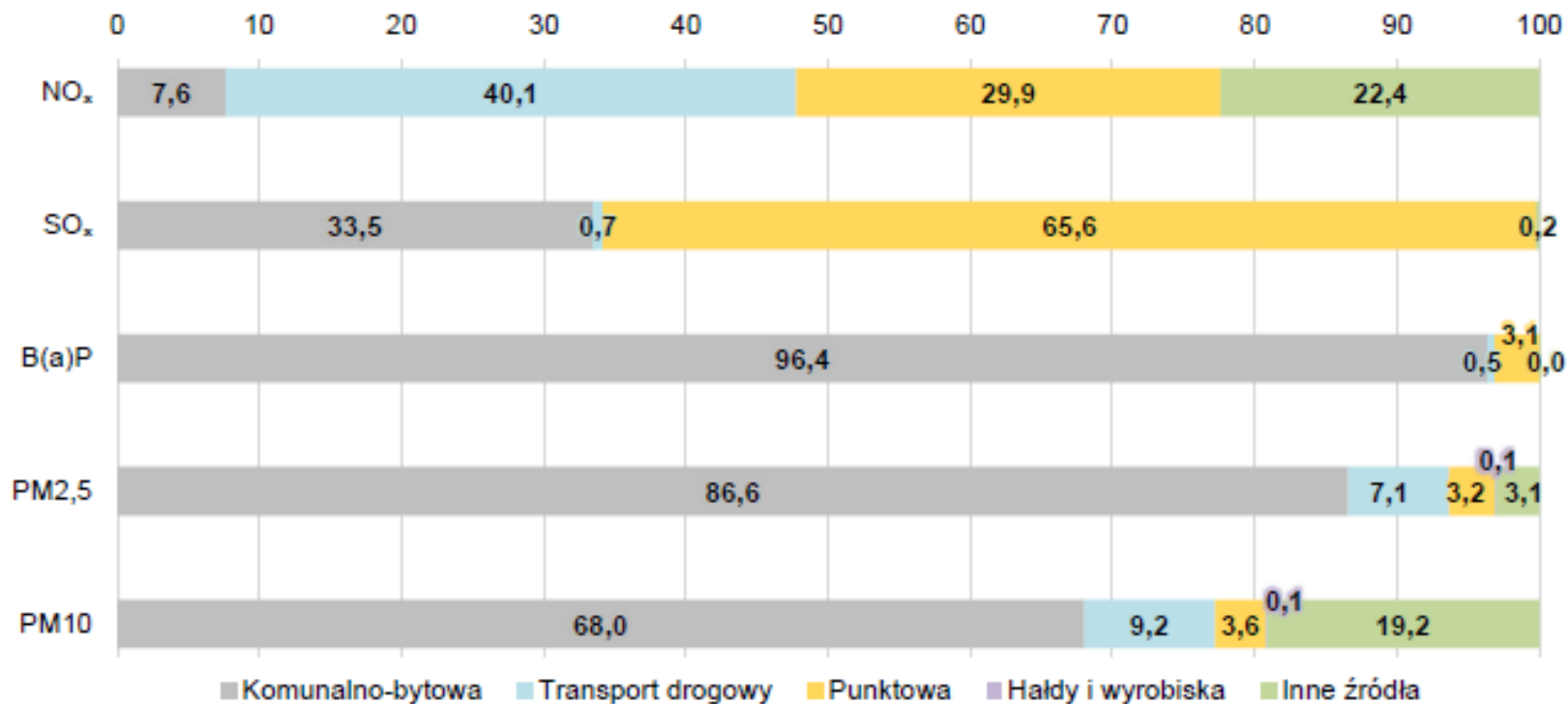

25^{lat} Mazowsze

B(a)P (2022>2023)

Źródła zanieczyszczenia powietrza (2023)

Rysunek 6.1. Udziały źródeł emisji w poszczególnych zanieczyszczeniach powietrza w województwie mazowieckim [opracowanie własne, źródło danych: KOBiZE/IOŚ-PIB]

Źródło: LukaszKtlewa, Ulica Robotnicza w Zagórze (Rumia),
[https://pl.wikipedia.org/wiki/Rumia#/media/Plik:Zag%C3%B3rze\(Rumia\).jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Rumia#/media/Plik:Zag%C3%B3rze(Rumia).jpg), CC BY-SA 3.0

https://pl.wikipedia.org/wiki/Zanieczyszczenie_powietrza#/media/Plik:2017_Dom_w_Wojborzu.jpg

Program ochrony powietrza (POP)

- art. 91 POŚ

- Akt prawa miejscowego przez **Sejmik Województwa**.
- Zawiera **działania naprawcze**, które mają zapewnić, że okres przekroczeń jest **możliwie najkrótszy**.
- Działania naprawcze krótko, średnio i długoterminowe (**maksymalnie 6 lat**).
- Aktualizacja co 3 lata.
- Sprawozdania w wójtów, burmistrzów, prezydentów miast z realizacji POP za poprzedni rok kalendarzowy do 15 lutego.

Plan działań krótkoterminowych (PDK) - art. 92 POŚ

- Integralna część POP.
- Działania doraźne, które mają na celu szybką poprawę jakości powietrza.
- Wdrażanie działań uzależnione od wystąpienia **stopni zagrożenia**.
- Przykładowe działania krótkoterminowe:
 - czasowy zakaz rekreacyjnego palenia w kominkach,
 - czasowe zawieszenie robót budowlanych,
 - zwiększenie kontroli indywidualnych palenisk.

Programy ochrony powietrza w województwie mazowieckim

- **Uchwała nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu.**
- **Uchwała nr 204/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu.**
- Ponadto w województwie mazowieckim obowiązują:
 - POP w sprawie ozonu: Uchwała nr 138/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 września 2018 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu.
 - POP w sprawie SO₂: Uchwała nr 134/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny dwutlenku siarki w powietrzu.

Wykaz działań naprawczych

Tabela 1 Wykaz planowanych działań naprawczych w strefach województwa mazowieckiego: mazowieckiej, aglomeracja warszawska, miasto Płock i miasto Radom

Numer działania	Kod działania	Nazwa działania
1.	WMaOePow	Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej
2.	WMaEkDo	Prowadzenie doradztwa energetycznego i ekologicznego
3.	WMaWsEn	Analiza ubóstwa energetycznego i doradztwo osobom ubogim energetycznie
4.	WMaKoUa	Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej ¹ oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych
5.	WMaEdEk	Edukacja ekologiczna
6.	WMaObZi	Zwiększanie powierzchni zieleni w wybranych gminach województwa mazowieckiego
7.	WMaMMu	Ograniczanie wtórnej emisji pyłu – czyszczenie ulic na mokro w gminach miejskich i gminach miejsko-wiejskich województwa mazowieckiego, w granicach obszaru zabudowanego, zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści we wszystkich gminach województwa

Kontrola – działanie WMaKoUa

- Kontrola osób fizycznych niebędących podmiotami korzystającymi ze środowiska – **samorządy gminne**.
- Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska – WIOŚ oraz **starostowie powiatów**.
- Kontrola powinna dotyczyć:
 - wykorzystywanego źródła ciepła,
 - stosowanego paliwa,
 - popiołów paleniskowych.
- Średni czas reakcji na zgłoszenie: 24 godziny jeśli zgłoszenie zostało dokonane w okresie poniedziałek-czwartek; 72 godziny jeśli zgłoszenie zostało dokonane w okresie piątek-niedziela.

Kontrola – działanie WMaKoUa

- W ramach **minimalnie 10%** kontroli powinny być pobierane próbki popiołu z paleniska.
- **Rekomendacja** określenia **procedury** prowadzenia kontroli.
- **Zwiększona** minimalna liczba kontroli w roku kalendarzowym na lata 2024-2026 – Tabelka 19 w Załączniku nr 5 do uchwały zmieniającej POP.

Zakaz używania dmuchaw do liści

- Adresatami zakazu są wszystkie osoby i podmioty, w tym osoby fizyczne.

Działania krótkoterminowe

POZIOM 1 – ryzyko przekroczenia poziomu dopuszczalnego PM10/PM2,5 oraz poziomu docelowego b(a)p

- Ograniczenie korzystania ze źródeł spalania paliw stałych stanowiących dodatkowe/awaryjne źródło ciepła.

POZIOM 2 – ryzyko przekroczenia poziomu informowania dla PM10:

- **Zakaz** korzystania ze źródeł spalania paliw stałych stanowiących dodatkowe/awaryjne źródło ciepła.
- Wzmoczone kontrole palenisk – co najmniej **jedna kontrola**.

POZIOM 3 – ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego dla PM10:

- Wzmoczone kontrole palenisk – co najmniej **dwie kontrole**.

Sankcja za brak realizacji POP

- Sankcja Art. 315a POŚ:
 1. W przypadku: (...)
 - 3) niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych
 - 4) **niedotrzymania terminów przekazania sprawozdań okresowych z realizacji programów** ochrony powietrza i ich aktualizacji, o których mowa w art. 91, lub planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92
 - 5) **niedotrzymania terminów przekazania sprawozdań końcowych** z realizacji programów ochrony powietrza i ich aktualizacji, o których mowa w art. 91, lub planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92
 - organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości **od 50 000 zł do 500 000 zł.**
- Obowiązki gmin w zakresie sprawozdawczości dodane do ustawy: art. 94 ust. 2c POŚ.

Uchwała antysmogowa

Art. 96 ust. 1 POŚ: **Sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, wprowadzić ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.**

- **Instalacja** – art. 3 pkt 6 POŚ: **stacjonarne** urządzenia techniczne (nie muszą być trwale związane z gruntem), zespoły stacjonarnych urządzeń technicznych, budowle niebędąca urządzeniami technicznym ani ich zespołami – których eksploatacja **powoduje emisję**.
- **Eksploatacja** – art. 3 pkt 3 POŚ: użytkowanie instalacji lub urządzenia oraz **utrzymywanie ich w sprawności**.

Uchwała antysmogowa

- **8. Uchwała, o której mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia.**

(np. kotły grzewcze o mocy od 1MW, instalacje stosowane w gastronomii przystosowane do obsługi ponad 500 osób dziennie)

- **9. Uchwała, o której mowa w ust. 1, jest aktem prawa miejscowego.**

Uchwała antysmogowa w województwie mazowieckim

- Uchwała nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dn. 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Zmieniona:

- Uchwałą nr 59/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dn. 26 kwietnia 2022 r. zmieniającą uchwałę (...).

Uchwała antysmogowa (§ 2 i 3) - czego i kogo dotyczy?

- § 2: Instalacje w których następuje spalanie paliw stałych w szczególności piece, kominki i kotły, jeżeli
 - dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania (kotły CO),
 - dostarczają ciepło do systemu ogrzewania wody użytkowej (kotły CWU),
 - wydzielają ciepło (kominki, piecokominki, piecokuchnie i in.),
 - wydzielają ciepło i przenoszą je do cieczy lub systemu dystrybucji gorącego powietrza (kominki z płaszczem wodnym itp.).
- § 3: Podmioty eksploatujące ww. instalacje.

Uchwała antysmogowa (§ 4) - zakazy dotyczące paliw

- W instalacjach objętych uchwałą zakazuje się stosowania:
 - mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek z ich wykorzystaniem,
 - węgla brunatnego i paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem,
 - paliw w postaci sypkiej o uziarnieniu 0-3 mm (miały)
 - biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

Nowe przepisy uchwały (§ 4a i 4b)

- zakaz spalania węgla

- Zakaz stosowania węgla kamiennego oraz paliw pochodnych:
 - od 1 października 2023 r. w Warszawie
 - od 1 stycznia 2028 r. w powiatach: grodziskim, legionowskim, mińskim, nowodworskim, piaseczyńskim, pruszkowskim, otwockim, warszawskim zachodnim oraz wołomińskim
- Z zakazu zwolnione są instalacje (do czasu ustania ich żywotności):
 - spełniające wymagania ekoprojektu, których eksploatację rozpoczęto do dnia 1 czerwca 2022 r.
 - kotły spełniające wymagania klasy 5, których eksploatację rozpoczęto do dnia 10 listopada 2017 r.

Uchwała antysmogowa (§ 5)

- zasady eksploatacji instalacji

- Kotły CO i CWU:
 - min. poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla ogrzewania pomieszczeń określone w pkt 1 załącznika II do **Rozporządzenia w sprawie ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe.**
- Kominki, piece itd.:
 - Min. poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w pkt 1 i 2 załącznika II do **Rozporządzenia w sprawie ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.**
 - Instalacje eksploatowane przed wejściem w życie uchwały można wyposażyć w urządzenie zapewniające redukcję pyłu do poziomu zgodnego z ekoprojektem.

Nowe przepisy uchwały (§ 6a i 6b)

- nowo budowane budynki

- Dotyczy budynków, dla których wnioski o wydanie pozwolenia na budowę lub zgłoszenie zostały złożone po dniu 1 stycznia 2023 r.
- Zakaz eksploatacji instalacji na paliwo stałe jeżeli istnieje techniczna możliwość podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej, która znajduje się na terenie bezpośrednio przylegającym do działki, na której realizowana jest inwestycja.
- Brak możliwości podłączenia do sieci ciepłowniczej musi być potwierdzony dokumentem wydanym przez operatora sieci lub oświadczeniem projektanta o braku możliwości podłączenia projektowanego obiektu budowlanego do istniejącej sieci ciepłowniczej.

11 listopada 2017 r.	<ul style="list-style-type: none">• Wejście w życie uchwały.• Wymagania dla nowych instalacji (od tego dnia można montować tylko kotły i piece zgodne z ekoprojektem).
1 lipca 2018 r.	<ul style="list-style-type: none">• Zakazy dotyczące paliw (od tego dnia obowiązuje zakaz spalania mułów, flotokoncentratów, węgla brunatnego, węgla o uziarnieniu 0-3 mm, biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%).
1 stycznia 2023 r.	<ul style="list-style-type: none">• Zakaz eksploatacji kotłów pozaklasowych (eksploatowanych przed wejściem w życie uchwały)• Zakaz eksploatacji kominków, pieców i innych instalacji bezpośrednio wydzielających ciepło niespełniających wymagań ekoprojektu (eksploatowanych przed wejściem w życie uchwały)• Zakaz eksploatacji instalacji na paliwo stałe w nowobudowanych budynkach (data zgłoszenia lub złożenia wniosku o pozwolenie na budowę) jeżeli istnieje techniczna możliwość przyłączenia do sieci ciepłowniczej.
1 października 2023 r.	<ul style="list-style-type: none">• Zakaz spalania węgla w Warszawie (z zastrzeżeniem dotyczącym istniejących instalacji spełniających wymagania uchwały).
1 stycznia 2028 r.	<ul style="list-style-type: none">• Zakaz eksploatacji kotłów 3 i 4 klasy. Kotły 5 klasy (zamontowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej) mogą być eksploatowane do ustania ich żywotności.• Zakaz spalania węgla w powiatach grodziskim, legionowskim, mińskim, nowodworskim, piaseczyńskim, pruszkowskim, otwockim, warszawskim zachodnim oraz wołomińskim (z zastrzeżeniem dotyczącym istniejących instalacji spełniających wymagania uchwały).

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu - paliwa stałe

- Uchwały antyśmogowe przewidują ograniczenia w zakresie **eksploatacji**, a nie **wprowadzania do obrotu** (sprzedaży) urządzeń i paliw.
- Ograniczenia w zakresie **wprowadzania do obrotu** paliw stałych określa **ustawa** z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (po nowelizacji, która weszła w życie 12 września 2018 r.).

Sprzedaż paliw stałych - wymagania

- **Ustawę** stosuje się do wprowadzania do obrotu paliw stałych z przeznaczeniem do użycia w gospodarstwach domowych oraz w instalacjach o nominalnej mocy cieplnej **mniejszej niż 1 MW**
- Wprowadzanie do obrotu paliw stałych zdefiniowane szeroko, jako sprzedaż lub inną formę zbycia paliw stałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z przeznaczeniem wskazanym wyżej
- Sprzedawca paliwa **ma obowiązek** przekazania nabywcy **świadcstwa jakości paliwa**
- Zabroniona jest sprzedaż mułów, flotokoncentratów, od 1 czerwca 2020 r. również węgla brunatnego
- Sprzedawany węgiel musi spełniać wymagania określone w **rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z 23 grudnia 2022 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych.**
- Trwają prace nad nowym rozporządzeniem.

Rodzaje kontroli

Kontrole dzielimy na:

- **Interwencyjną** – reakcja na **zgłoszenie** lub **podejrzenie** popełnienia wykroczenia;
 - główny cel: prewencja szczególna i ogólna (nieuchronność kary – odstraszenie).
- **Planową** – realizowaną w oparciu o harmonogram, bez zgłoszenia lub podejrzenia popełnienia wykroczenia. Kontrola planowa również może być niezapowiedziana;
 - główny cel: prewencja ogólna, edukacja.
- **Następczą** (rekontrolę) – weryfikacja dostosowania się przez kontrolowanego do wymogów i zaleceń z poprzedniej kontroli (w szczególności w przypadku zakończenia kontroli pouczeniem).

Podstawa prawna

- Art. 379 POŚ:
 1. Minister właściwy do spraw klimatu, marszałek województwa, starosta oraz **wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.**
- Zakres przedmiotowy – **wszystkie przepisy o ochronie środowiska**, nie tylko przepisy POŚ (tak m.in. Gruszecki K., *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, WK2016). Uchwała antysmogowa jest aktem prawa miejscowego, a tym samym zawiera przepisy o ochronie środowiska powszechnie obowiązujące na terenie województwa.

Właściwość organu

- **Art. 376 POŚ** – wójt/burmistrz/prezydent miasta **jest organem ochrony środowiska.**
- **Art. 378 ust. 3 POŚ** – wójt jest właściwy w sprawach zwykłego korzystania ze środowiska przez **osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami.**
- **Podmioty korzystające ze środowiska – właściwość starosty lub marszałka województwa.**
- Działalność wytwórcza w rolnictwie – orzecznictwo wskazuje na wójta (burmistrza, prezydenta miasta).
- Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska leży również w kompetencji **WIOŚ.**
- **W miastach na prawach powiatu prezydent miasta posiada kompetencje starosty.**

Upoważnienie pracowników

Prawo ochrony środowiska

Art. 379

2. Do wykonywania funkcji kontrolnych:

(...)

2) marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta mogą upoważnić pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.

- Katalog osób, które można upoważnić jest zamknięty – nie może być to osoba niebędąca pracownikiem (np. zleceniobiorca). **Upoważnienie nie musi być jednorazowe, dopuszczalne jest upoważnienie stałe.**
- Warto w upoważnieniu określić uprawnienia kontrolującego (zgodnie z art. 379 ust. 3).

Uprawnienia kontrolującego

- Art. 379 POŚ:

3. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren;

2) przeprowadzania **badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych**;

3) **żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób** w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;

4) **żądania okazania dokumentów** i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

- **Kontrola w gospodarstwie domowym może być niezapowiedziana.**

Obowiązki kontrolowanego

Art. 379 ust. 6 POŚ

*6. Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są **umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.***

Obowiązki kontrolowanego wynikające z uchwały antyśmiegowej

- Obowiązek okazania dokumentów (§ 7 uchwały).
 - Dokumentacja techniczna urządzenia,
 - Instrukcja dla instalatorów i użytkowników.
- Co ze świadectwem jakości paliwa?
Można żądać okazania, ale nie można ukarać za jego brak.

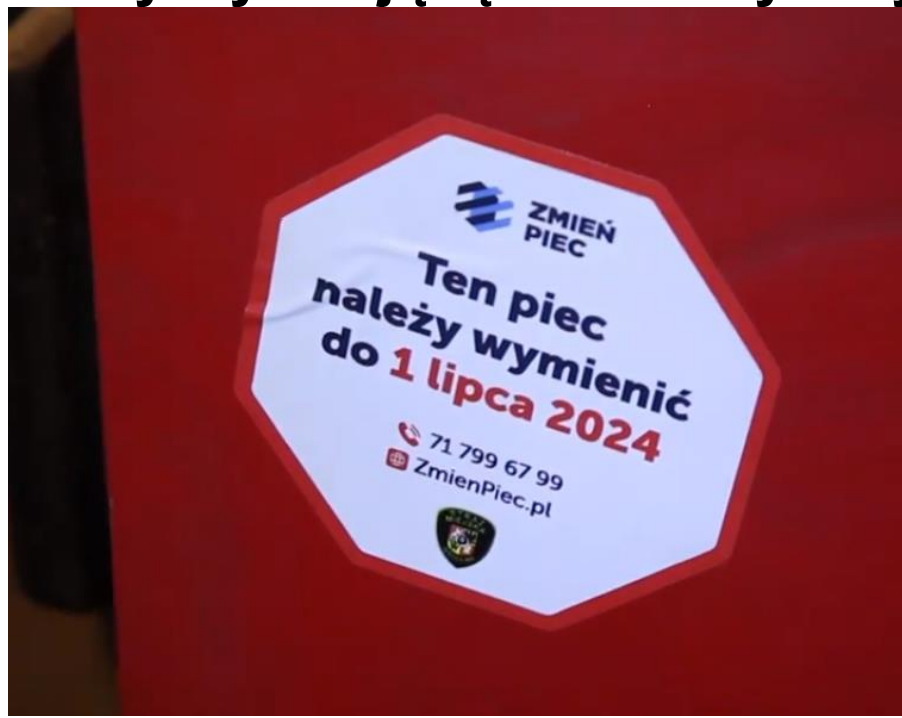
Protokół z kontroli

Art. 380 POŚ

1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej.
 2. Protokół podpisują kontrolujący oraz kierownik kontrolowanego podmiotu lub kontrolowana osoba fizyczna, którzy mogą wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem.
 3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanego podmiotu lub kontrolowaną osobę fizyczną kontrolujący umieszcza o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, staroście lub marszałkowi województwa.
- Od 18 września 2023 r. **elektroniczny protokół z kontroli** (art. 27f ustawy o CEEB) – Komunikat MRiT z 21 lipca 2023 r. zmieniający komunikat z 27 kwietnia 2023 r.
 - **Protokół z kontroli nie zastępuje protokołów sporządzanych na podstawie KPoW.**

Kontrola jako instrument edukacji

- Kontrola umożliwia dotarcie do osób, które nie interesują się tematyką ochrony powietrza, nie korzystają z Internetu, nie znają obowiązujących przepisów lub nie rozumieją ich celu.
- Naklejki na kotły z datą wymiany wynikającą z uchwały antysmogowej:

Utrudnianie lub udaremnianie kontroli

- **Utrudnianie lub udaremnianie kontroli stanowi przestępstwo – więcej w części dot. czynów zabronionych i sankcji.**

Ujawnienie wykroczenia – co dalej?

- Gminy ze strażą gminną:
 - **mandat** (zasila budżet gminy),
 - wniosek o ukaranie.
- Gminy bez straży gminnej:
 - współpraca z Policją (asysta policjanta w trakcie kontroli) – art. 13 ust. 4 i 4a-4b ustawy o Policji – porozumienie dotyczące zwiększenia liczby etatów lub rekompensaty pieniężnej za czas służby przekraczający normę/nagrody za osiągnięcia w służbie.
 - wezwanie Policji na miejsce zdarzenia po ujawnieniu wykroczenia,
 - pisemne zawiadomienie o wykroczeniu na podstawie protokołu z kontroli i zebranego materiału dowodowego,
 - **wniosek o ukaranie** (wójt, burmistrz, prezydent miasta jako oskarżyciel publiczny).

Brak straży gminnej

- **Wady:**

- Mniejsza skuteczność kontroli.
- Brak możliwości nałożenia mandatu, który zasili budżet gminy.
- Obowiązki spadają na urzędników.

- **Rozwiązania:**

- Tworzenie straży gminnych, nawet w małych gminach – **kilkuosobowe**, a nawet **jednoosobowe** straże gminne, możliwość umiejscowienia straży w strukturze urzędu gminy (art. 6 ust. 2 uSG) – **jeden strażnik gminny w gminie Igołomia-Wawrzeńczyce** w woj. małopolskim.
- Tworzenie **straży międzygminnych** na podstawie porozumienia pomiędzy sąsiadującymi gminami na obszarze jednego województwa (art. 3 ust. 1 uSG).

Wójt, burmistrz, prezydent miasta jako oskarżyciel publiczny

- **Art. 379 ust. 4 POŚ:**

4. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa, minister właściwy do spraw klimatu lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

- **Art. 17 § 3 KPoW:**

Organom administracji rządowej i samorządowej, organom kontroli państwowej i kontroli samorządu terytorialnego oraz strażom gminnym (miejskim) **uprawnienia oskarżyciela publicznego przysługują tylko wówczas, gdy w zakresie swego działania w tym w trakcie prowadzonych czynności wyjaśniających ujawniły wykroczenia i wystąpiły z wnioskiem o ukaranie.**

- Jeżeli kontrolującym jest **urzędnik, nie można nałożyć mandatu karnego.**

Kontrola a czynności wyjaśniające

- W przypadku ujawnienia wykroczenia czynności wyjaśniające prowadzimy na podstawie KPoW.
- Art. 54 § 4 KPoW: Jeżeli okoliczności czynu budzą wątpliwości, dla realizacji celu określonego w § 1 można, z urzędu lub na wniosek pokrzywdzonego albo osoby, o której mowa w § 5 i 6, przeprowadzić odpowiedni dowód. Utrwalenie takiej czynności następuje w formie protokołu.
- W szczególności: dowód z zeznań świadka (art. 41 KPoW), dowód z opinii biegłego (art. 42 KPoW), przeprowadzenie oględzin (art. 43 KPoW).

Przesłuchanie podejrzanego

- Przesłuchanie osoby podejrzanej o popełnieniu wykroczenia przeprowadza się zgodnie z art. 54 KPoW (a nie „bez żadnego trybu” na podstawie art. 379 ust. 3 pkt 3 POŚ):
- § 6. **Należy niezwłocznie** przesłuchać osobę, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie.
- **Osoba taka ma prawo odmówić złożenia wyjaśnień oraz zgłosić wnioski dowodowe, o czym należy ją pouczyć.**
- Przesłuchanie tej osoby zaczyna się od powiadomienia jej o treści zarzutu wpisanego do protokołu przesłuchania; przepis § 4 zdanie drugie stosuje się (obowiązek utrwalenia w protokole czynności dowodowych).
- § 7. Od przesłuchania osoby, o której mowa w § 6, można odstąpić, jeżeli byłoby ono połączone ze znacznymi trudnościami; osoba ta może nadesłać wyjaśnienia do właściwego organu w terminie 7 dni od odstąpienia od przesłuchania, o czym należy ją pouczyć. Odstąpienie od przesłuchania oraz pouczenie dokumentuje się notatką urzędową.
- W trakcie przesłuchania należy ustalić dane osoby przesłuchiwanej wskazane w art. 213 KPK.

Przesłuchanie podejrzanego

- Podejrzanemu przysługuje **prawo do obrony**, w tym do **korzystania z pomocy jednego obrońcy**, o czym **należy go pouczyć przed przesłuchaniem** (albo wezwaniem do złożenia pisemnych wyjaśnień) – art. 4 KPoW.
- Po przesłuchaniu, za zgodą obwinionego oskarżyciel publiczny może we wniosku o ukaranie zawrzeć wnioski o skazanie bez rozprawy i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego albo odstąpienie od ich wymierzenia (dobrowolne poddanie się karze – art. 58 KPoW).

Koszty badań laboratoryjnych próbki popiołu

- Na podstawie art. 119 § 1 w zw. z art. 118 § 1 pkt 1 KPoW **w razie skazania obwinionego sąd zasądza na rzecz gminy zwrot należności związanych z przeprowadzeniem badania próbki popiołu.**

Dlaczego warto kierować sprawy do sądu?

- Możliwość odzyskania kosztów badania próbek popiołu.
- Możliwość wymierzenia wyższej grzywny.
- Większa dotkliwość dla sprawcy związana z samym faktem postępowania sądowego.
- Zagrożenie **recydywą** – art. 38 KW:

Ukaranemu **co najmniej dwukrotnie** za **podobne wykroczenia umyślne**, który w ciągu dwóch lat od ostatniego ukarania popełnia ponownie podobne wykroczenie umyślne, można wymierzyć **karę aresztu**, choćby było zagrożone karą łagodniejszą (recydywa).

- Do recydywy nie liczą się ukarania mandatem!

Kiedy nie chcemy karać: środki oddziaływania wychowawczego

- Art. 41 KW:

W stosunku do sprawcy czynu można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

- W doktrynie wskazuje się, że:

art. 41 k.w. stanowi wyraz zasady **preferencji środków pozakarnych**, zgodnie z którą środki te, jako forma reakcji na wykroczenie, mają pierwszeństwo przed karami przewidzianymi w Kodeksie wykroczeń

(I. Kosierb [w:] Kodeks wykroczeń. Komentarz, red. J. Lachowski, Warszawa 2021, art. 41.)

Środki oddziaływania wychowawczego - przesłanki zastosowania

- Należy kierować się **racjonalizmem** w ocenie czynu i sprawcy wykroczenia, a **zasadniczym kryterium rezygnacji z kary powinien być niewielki stopień społecznej szkodliwości czynu.**
- Wskazuje się również, że należy brać pod uwagę dyrektywy wymiaru kary określone w art. 33 k.w. , a więc przede wszystkim okoliczności łagodzące takie jak:
 - **działanie sprawcy wykroczenia pod wpływem ciężkich warunków rodzinnych lub osobistych;**
 - działanie z pobudek zasługujących na uwzględnienie;
 - prowadzenie przez sprawcę nienaganego życia przed popełnieniem wykroczenia i wyróżnianie się spełnianiem obowiązków, zwłaszcza w zakresie pracy;
 - przyczynienie się lub staranie się sprawcy o przyczynienie się do usunięcia szkodliwych następstw swego czynu.

Zakaz spalania odpadów

- Kontrola pod kątem spalania odpadów prowadzona na tych samych zasadach co kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej (art. 379 POŚ).

Ustawa o odpadach

Art. 155.

Termiczne przekształcanie odpadów prowadzi się wyłącznie w spalarniach odpadów lub we współspalarniach odpadów, z zastrzeżeniem art. 31.

Czym są odpady?

Definicja odpadów – art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o odpadach:

Każda substancja lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Odpady komunalne – art. 3 ust. 1 pkt 7 UO

1. Odpady powstające w gospodarstwach domowych z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji.

2. Odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Odpady zielone – art. 3 ust. 1 pkt 12 UO

Odpady komunalne stanowiące części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy, a także z targowisk, z wyłączeniem odpadów z czyszczenia ulic i placów.

Spalanie pozostałości roślinnych

Art. 31 ust. 7 Ustawy o odpadach:

*7. Dopuszcza się spalanie zgromadzonych pozostałości roślinnych poza instalacjami i urządzeniami, **chyba że są one objęte obowiązkiem selektywnego zbierania.***

Ale ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadza selektywną zbiórkę bioodpadów:

Art. 1b. Do postępowania z odpadami komunalnymi stanowiącymi części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych lub cmentarzy, a także z targowisk, stosuje się przepisy dotyczące postępowania z bioodpadami stanowiącymi odpady komunalne.

Wniosek – **zakaz spalania tego typu odpadów poza instalacjami** (suchą, czystą biomasę można spalić w kotle).

Obowiązki właścicieli nieruchomości - postępowanie z odpadami komunalnymi

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Art. 5

Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez:

(...)

3) zbieranie powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie i przepisach wydanych na podstawie art. 4a;

(...)

3b) pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi;

Wymierzanie grzywny w drodze mandatu karnego

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1350 z późn. zm.).

- Brakuje wielu wykroczeń, które mogą zostać ujawnione w przebiegu kontroli!
- **Art. 24 § 1 KW:** grzywnę wymierza się w wysokości **od 20 do 5000 złotych**, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- **Art. 96 § 1 KPoW:** w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości **do 500 zł**, a w przypadku, o którym mowa w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń - do 1000 zł.
- Postępowanie mandatowe może **zawsze** stosować **Policja**. Pozostałe organy (np. WIOŚ, PSP) w zakresie określonym w rozporządzeniach.

Zbieg przepisów - wyższy mandat

- Za wykroczenie z art. 191 ustawy o odpadach oraz art. 10 ust. 2 i 2a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach funkcjonariusz straży gminnej może nałożyć **mandat**.

- **Art. 96 KPoW:**

§ 1. W postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a w przypadku, o którym mowa w **art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń - do 1000 zł.**

- **Art. 9 KW:**

§ 1. Jeżeli **czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy**, stosuje się przepis przewidujący najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

Sankcja za naruszenie uchwały antytmogowej

- Art. 334 POŚ:

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.

Sankcja za naruszenie PDK i POP

- **Art. 332 POŚ:**

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 92 ust. 1c, podlega karze grzywny.

- **Art. 331a POŚ** (nowy przepis, wejście w życie 11 sierpnia 2022 r.):

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 91 ust. 3 i 5, podlega karze grzywny.

- Wykroczenia **niewymienione** w rozporządzeniu MSWiA, straż miejska nie może nałożyć mandatu.

Spalanie odpadów – czyny zabronione

- **Art. 191 ustawy o odpadach:**

Kto, wbrew przepisowi art. 155, **termicznie przekształca odpady poza spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów**, podlega karze aresztu albo grzywny.

- **Art. 10 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:**

2. Kto nie wykonuje obowiązków wymienionych w art. 5 ust. 1 – podlega karze grzywny.

2a. Karze określonej w ust. 2 podlega także ten, kto nie wykonuje obowiązków określonych w regulaminie.

Spalanie odpadów – wykroczenia

- Art. 82 § 1 pkt 3 Kodeksu wykroczeń:

Kto dokonuje **czynności, które mogą spowodować pożar**, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:

(...)

używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich **w sposób niezgodny z przeznaczeniem** lub warunkami określonymi przez producenta, **jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru**, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia.

- Wykroczenie niewymienione w rozp. MSWiA, mandat może nałożyć Policjant oraz funkcjonariusz Państwowej Straży Pożarnej.

Spalanie odpadów – wykroczenia

Inne możliwe kwalifikacje:

- **art. 51 § 1 KW (zakłócenie spokoju lub porządku publicznego),**
Kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
- **art. 82 § 3 i 4 KW (rozniecanie ognia w odległości do 100m od granicy lasu, wypalanie pozostałości roślinnych),**
- **art. 145 KW § 1 KW (zanieczyszczenie miejsc publicznych).**
Kto zanieczyszcza lub zaśmieca miejsca dostępne dla publiczności, a w szczególności drogę, ulicę, plac, ogród, trawnik lub zieleniec, podlega karze grzywny nie niższej niż 500 złotych.

Spalanie odpadów jako przestępstwo

- W szczególnych przypadkach: art. 182, 183 Kodeksu karnego.
- Do rozważenia w przypadku spalania odpadów na dużą skalę, zwłaszcza odpadów niebezpiecznych (np. oleje przepracowane, podkłady kolejowe).
- Art. 160 Kodeksu karnego – narażenie człowieka na niebezpieczeństwo – tylko w skrajnych przypadkach (np. silnie toksyczne spaliny).

Utrudnianie lub udaremnianie kontroli

Art. 225 § 1 KK:

Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Zakłócanie przebiegu kontroli, przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym

- Utrudnianie lub udaremnianie kontroli może wiązać się również z popełnieniem przestępstw naruszenia nietykalności cielesnej (art. 222 k.k.), wywierania wpływu na czynności urzędowe (art. 224 k.k.), znieważenia (art. 226 k.k.) **funkcjonariusza publicznego**, czy też przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów. **Kontrolujący (również urzędnik) jest funkcjonariuszem publicznym.**

Fałszowanie tabliczki znamionowej

Art. 270 KK: Kto, w celu użycia za autentyczny, podrabia lub przerabia dokument lub takiego dokumentu jako autentycznego używa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

- **Dokumentem** jest każdy przedmiot lub inny zapisany nośnik informacji, z którym jest związane określone prawo, albo który ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mającej znaczenie prawne.

Art. 306 KK: Kto usuwa, podrabia lub przerabia znaki identyfikacyjne, datę produkcji lub datę przydatności towaru lub urządzenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

- Przesłępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym (nie dotyczy osób fałszujących tabliczki we własnym zakresie na prywatne potrzeby).

Fałszowanie tabliczki znamionowej na własny użytek – art. 225 KK (utrudnianie lub udaremnianie kontroli).

Sprzedaż paliw stałych - sankcje

- **Delikt administracyjny** zagrożony **administracyjną karą pieniężną do 100 000 zł**:
 - niewystawienia świadectwa jakości paliwa,
 - wystawienia świadectwa, którego treść nie odpowiada faktycznej jakości paliwa,
 - nieprzekazania świadectwa jakości paliwa nabywcy,
 - naruszenia obowiązku przechowywania dokumentów związanych z wprowadzaniem do obrotu paliw z przeznaczeniem innym niż określone w ustawie (paliwa przeznaczone do instalacji o mocy 1 MW lub większej).
- **Przestępstwo** zagrożone **grzywną do 1 000 000 zł** lub karą **pozbawienia wolności do lat 5**:
 - wprowadzania do obrotu mułów węglowych, flotokoncentratów, mieszanin zawierających poniżej 85% węgla kamiennego;
 - wprowadzania do obrotu węgla brunatnego (od 1 czerwca 2020 r.);
 - wprowadzania do obrotu paliwa stałego niespełniającego wymagań określonych w rozporządzeniu;
 - wprowadzania do obrotu paliwa niesortowanego.
- Kontrolę prowadzi **Inspekcja Handlowa**.

Czyny zabronione dotyczące CEEB

- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów i centralnej ewidencji emisyjności budynków

- **Art. 27h ust. 1:**

1. Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie składa w terminie deklaracji, podlega karze grzywny.

2. Nie podlega karze, o której mowa w ust. 1, sprawca, który złożył deklarację po terminie, jeżeli złożenie deklaracji nastąpiło przed dniem, w którym wójt, burmistrz lub prezydent miasta powziął wiadomość o popełnieniu wykroczenia.

Art. 27 g ust. 3a (obowiązuje od 20.09.2022 r.):

3a. Deklarację składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywego oświadczenia. (...)

- Odpowiedzialność za składanie fałszywego oświadczenia – **art. 233 § 6 KK.**

Recydywa

Art. 38 KW:

Ukaranemu co najmniej dwukrotnie za podobne wykroczenia umyślne, który w ciągu dwóch lat od ostatniego ukarania popełnia ponownie podobne wykroczenie umyślne, można wymierzyć karę aresztu, choćby było zagrożone karą łagodniejszą (recydywa).

- **Mandaty się nie liczą!**

Decyzja nakazująca ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko

- **art. 363 POŚ:**

1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, **nakazać osobie fizycznej**, której działanie negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do:

- 1) **ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;**
- 2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

- W stosunku do przedsiębiorców analogiczną decyzję wydaje starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) na podstawie **art. 362 POŚ**.

Subsydiarny charakter

- Art. 362 POŚ – analogiczny przepis mający zastosowanie do przedsiębiorców (właściwym organem jest starosta).
- *Art. 362 p.o.ś. ma charakter uzupełniający i powinien być stosowany wtedy, gdy inne normy nie przewidują bardziej szczegółowych rozwiązań* (Wyrok NSA z 23.04.2020 r., II OSK 636/19; Wyrok NSA z 17.06.2011 r., II OSK 1057/10).
- Bez wątpienia bardziej szczegółowe instrumenty administracyjnoprawne mają pierwszeństwo nad art. 363 POŚ
- Nie dotyczy to odpowiedzialności karnej/wykroczeniowej. Ma ona inny charakter i służy realizacji innych celów. **Możliwe jest jednoczesne ukaranie za czyn zabroniony i wydanie decyzji z art. 363 POŚ.**

Negatywne oddziaływanie na środowisko

K. Gruszecki [w:] Prawo ochrony środowiska. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2022, art. 362:

- (...) *należy stwierdzić, że postanowienia art. 362 ust. 1 p.o.ś. będą mogły znajdować zastosowanie we wszystkich przypadkach negatywnego oddziaływania na środowisko – **częściej nawet wobec działań zgodnych z prawem niż tych naruszających obowiązujące rozwiązania.***
- (...) *przesłanka oddziaływania negatywnego musi przybrać postać mierzalną (dającą się wykazać) (...) **Nie w każdej sytuacji zaistniała zmiana musi mieć bowiem charakter mierzalny (np. uciążliwości zapachowe).** W takich przypadkach za wystarczającą przesłankę zastosowania art. 362 p.o.ś. należało będzie uznać obiektywną zmianę stanu środowiska na gorsze.*

Nowe orzecznictwo

- Wyrok WSA w Gliwicach z 29 marca 2023 r., sygn. II SA/GI 88/23:
- Jeżeli kocioł jest eksploatowany z naruszeniem uchwały antysmogowej, to wykazanie negatywnego oddziaływania na środowisko **nie wymaga** przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego.
- Odpowiedzialność za popełnienie wykroczenia (naruszenie uchwały antysmogowej) nie wyklucza wydania decyzji z art. 363 POŚ.
- **Wniosek: art. 363 POŚ jako alternatywny lub uzupełniający instrument służący egzekwowaniu uchwały antysmogowej.**

DECYZJA

Na podstawie art. 363 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.)

ORZEKAM

I. Nałożyć na [REDAKTOWANE] obowiązek ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia, eksploatującego kocioł grzewczy w budynku znajdującym się pod adresem ul. [REDAKTOWANE]

II. Określić zakres czynności zmierzających do wykonania obowiązku, o którym mowa w pkt I:

- wyposażyć kocioł na paliwo stałe Ogniwko Classic DS. 24 kW w zbiornik akumulacyjny zgodnie z pkt. 2.2.5 Dokumentacji Techniczno-Rozruchowej oraz opalać kocioł węglem kamiennym typu orzech zgodnie z Zaświadczeniem nr WE/SK 2020/72K/4 z dnia 19.10. 2020 r. Zakładu Badań i Atestacji „ZETOM” w Katowicach,

- lub wymienić kocioł Ogniwko Classic 24 kW obecnie nie spełniający wymagań określonych Rozporządzeniem Komisji UE 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz.U. UE L193/100 z 21.07.2015) na kocioł spełniający ww wymagania zgodnie z zapisami Uchwały Nr V/36/1/2017

Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,

- lub wymienić kocioł Ogniwko Classic 24 kW na inne ekologiczne źródło ciepła np. piec gazowy, pompę ciepła, ogrzewanie elektryczne.

III. Określić termin wykonania obowiązku: do 31 grudnia 2021 r.

Starosta Myślenicki

32-400 Myślenice, ul. M. Reja 13, tel. 12 274 97 40, fax. 12 274 97 42
e-mail: starostwo@myslenicki.pl, FB: www.facebook.com/myslenicki/ www.myslenicki.pl
REGON: 35 15 54 459 NIP:681-16-92-325

GM.606.1.2022

Myślenice, dnia 28 lipca 2022r.

Decyzja

Na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego /t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 735 z późn. zm./ oraz art. 362 ust. 1 pkt. 1, ust. 2, art. 376, art. 378 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska /t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 1973 z późn. zm./, po rozpatrzeniu sprawy wszczętej z urzędu na podstawie postanowienia Starosty Myślenickiego z dnia 12 kwietnia 2022r. znak: GM.606.1.2022,

Starosta Myślenicki

1. Nakłada na Pana ██████████, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: ██████████, na terenie zakładu zlokalizowanego w miejscowości ██████████, obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.
2. Obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia, wymieniony w punkcie 1 niniejszej decyzji, należy wykonać poprzez zdemontowanie zainstalowanych na terenie zakładu, znajdującego się pod adresem ██████████, niżej określonych kotłów grzewczych:
 - uniwersalnego kotła stalowego, klasy 4, wyprodukowanego w 2016r. przez KONMET Łukasz Rydz, o numerze fabrycznym 84/16 i nominalnej mocy cieplnej 350 kW,
 - uniwersalnego kotła stalowego, klasy 4, wyprodukowanego w 2016r. przez KONMET Łukasz Rydz, o numerze fabrycznym 85/16 i nominalnej mocy cieplnej 350 kW.
3. Termin wykonania obowiązku ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia, określonego w punkcie 1 i 2 niniejszej decyzji, ustala się do dnia 30 września 2022r.
4. O wykonaniu obowiązku ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia, określonego w punkcie 1 i 2 niniejszej decyzji ██████████ powiadomi pisemnie Starostę Myślenickiego w terminie do 7 dni od dnia wykonania obowiązku.

Nakaz wymiany kotła zgodnego z uchwałą antysmogową

- Decyzja Prezydenta Miasta Rybnika z 20 marca 2023 r. nr GM-II.6225.1.2023.
- Prezydent Rybnika nakazał wymianę kotła, który nie wymaga jeszcze likwidacji w świetle śląskiej uchwały antysmogowej (kocioł 3 klasy).
- Przesłanka – opinia biegłego, która wykazała, że eksploatacja kotła powoduje zbyt wysokie stężenia zanieczyszczeń na sąsiednich nieruchomościach.
- Opinia biegłego opracowana w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń i modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń (brak konieczności prowadzenia pomiarów „na kominie”).

Jak egzekwować wykonanie decyzji?

- Ustawa z dn. 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
- Wybrane środki egzekucyjne w postępowaniu dotyczącym obowiązków o charakterze niepieniężnym:
 - grzywna w celu przymuszenia (jeżeli obowiązkowi nie może spełnić inna osoba lub zastosowanie innego środka egzekucji jest niecelowe) – art. 121 ustawy; łączna kwota grzywien nie może przekroczyć 50 000 zł;
 - **wykonanie zastępcze**; ustawa umożliwia zabezpieczenie należności pieniężnej poprzez obciążenie nieruchomości zobowiązanego **hipoteką przymusową**.

Plany miejscowe - zmiana w orzecznictwie

- W planach miejscowych jednak można określać wymagania w zakresie spalania paliw i eksploatacji instalacji? Do niedawna sądy administracyjne się temu sprzeciwiały.
- Wyrok NSA z dnia 16 grudnia 2020 r., sygn. akt II OSK 1382/20:

*Warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i związana z tym ochrona powietrza jest jednym z elementów, które **muszą znaleźć obligatoryjne odzwierciedlenie w treści miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego**. Nie można więc postawić organowi planistycznemu zarzutu, że kwestia ta zgodnie z wymogami powołanych wyżej przepisów została uwzględniona w planie miejscowym.*

*Realizowana w formie tzw. "uchwały antysmogowej" kompetencja sejmiku województwa dotyczy określenia rodzaju i jakości paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane w obszarze danej instalacji, w której następuje spalanie paliw. Natomiast **ustalenia planu miejscowego dotyczą nie tyle paliw spalanych w instalacjach lecz dotyczą w ogóle możliwości wykonania takich instalacji w nowych obiektach budowlanych**.*

Plany miejscowe - zmiana w orzecznictwie

- Wyrok NSA z 26 stycznia 2023 r., sygn. akt II OSK 160/20:

Wprowadzenie „zakazu stosowania paliw stałych” jak uczyniono to w kwestionowanym planie mogło być materia unormowaną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Powyższe przepisy w powiązaniu z koniecznością stosowania w procedurze planistycznej zasady zrównoważonego rozwoju nakładają wręcz na organy planistyczne obowiązek zagwarantowania możliwości zaspakajania podstawowych potrzeb społeczności, obecnych jak i przyszłych pokoleń, do potrzeb takich należy między innymi ochrona powietrza. Warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i związana z tym ochrona powietrza jest jednym z elementów, które muszą znaleźć obligatoryjne odzwierciedlenie w treści miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Nie można więc postawić organowi planistycznemu zarzutu, że kwestia ta zgodnie z wymogami powołanych wyżej przepisów została uwzględniona w planie miejscowym.

Wnioski

- W świetle najnowszego orzecznictwa sądów administracyjnych w planach miejscowych nie tylko można, ale wręcz **należy** uwzględnić postanowienia dotyczące instalacji grzewczych i stosowanych w nich paliw, jeżeli jest to uzasadnione złą jakością powietrza na obszarze objętym planem.
- Konieczność kierowania się **zasada proporcjonalności**.
- Inne przesłanki: np. dążenie do osiągnięcia najwyższej jakości powietrza w pobliżu szkół, szpitali, placów zabaw, obszarów cennych przyrodniczo.

Dziękuję za uwagę

r. pr. Miłosz Jakubowski

530 025 442

miłosz.jakubowski@frankbold.org

www.frankbold.pl

25^{lat} Mazowsze